

N:o 108.

Af Herr **F. T. Borg:** *Angående underdånig framställning om åtgärder till förekommande af utanläsning vid kristendomsundervisningen.*

Hos Kongl. Maj:t anhöllo Rikets Ständer 1865, att »till minskning af den öfverdrifna och derigenom skadliga utanläsning, som vid kristendomsundervisningen mångenstädes vore bruklig, Kongl. Maj:t måtte tackas — — — stadga att Luthers lilla katekes skall utgöra grunden för undervisningen och läras utantill» etc. Kongl. Maj:t utfärdade också den 12 Maj 1865 ett cirkulär, hvori det bland annat heter: — — — »och gör Kongl. Maj:t sig förvissad, att presterskapet, då en själlös eller för långt drifven utanläsning ingalunda öfverensstämmer med eller befrämjar denna undervisnings höga ändamål, vid densamma iakttaga ett sådant förfaringssätt» etc.

Af den i Kongl. cirkuläret omnämnda anhållan från Rikets Ständer synes tydligen framgå, att åtminstone Riksdagen icke önskar utanläsning af mer än Luthers lilla katekes, och äfven Kongl. Maj:t uttalar sig emot åtminstone en »för långt drifven» utanläsning.

Genom Kongl. cirkuläret af den 11 Okt. 1878 har Kongl. Maj:t gjort nu åberopade grundsatserna gällande äfven för den nya »Utvecklingen» af Luthers katekes, då det heter: »viljande vi i afseende på sättet för denna läroboks begagnande hafva i nåder erinrat om de i Kongl. cirkuläret den 12 Maj 1865 uttalade grundsatser».

Hur förhåller det sig nu med åtlydnaden af denna Riksdagens uttalade vilja och efterlefnaden af de Kongl. cirkulären? — Jo, på det sättet,

att, såvidt jag har mig bekant, presterskapet nästan öfver allt fordrar ordagrann utanläsning af ej blott lilla katekesen, utan äfven af hela »utvecklingen» med alla dess ej mindre än 450 bibelspråk. Häre understödes presterskapet, åtminstone i Lunds stift, troget af skolinspektörerne.

Utan att nu vilja fästa mig vid det onaturliga, opedagogiska i förfaringsättet eller vid de obeskrifliga svårigheter, som lärarne härför måste utstå, och det öfveranstängande arbete, som barnen derigenom tvingas till, eller vid omöjligheten att under sådana vilkor efterleva föreskriften i Kongl. cirkuläret den 12 Maj 1865 om »att ingen utanläsning må åläggas barnen, innan de genom föregående muntlig undervisning förmått att någorlunda redigt uppfatta innehållet» — skulle jag blott vilja fråga: är ett sådant tillvägagående lagenligt? Öfverensstämmer det med Kongl. Maj:ts och Riksdagens tydligt uttalade föreskrifter? Om icke *det* att *hela* »utvecklingen» med bibelspråk och allt läres ordagrant utantill skall kallas »för långt drifven» utanläsning, så har väl aldrig någon sådan förekommit.

Att de ärade »utvecklings»författarnes mening varit, att deras från flera synpunkter förundransvärdt tarfliga opus skulle användas på det sätt, som nu sker, förefaller af flera skäl troligt, men deras myndighet skulle väl icke rätteligen sträcka sig utöfver Riksdagens och Kongl. Maj:ts? Ett sorgligt förhållande i svenska folkskolans historia skall den företeelsen alltid förblifva, att Riksdagen behöft uttala sig mot en öfverdrifven och öfveranstängande katekesläsning, men än sorgligare är onekligen det sakförhållandet, att missbruket ännu 15 år efter kungörandet af Riksdagens och Regeringens beslut fortfar ohejdadt.

På grund af hvad jag här antydt, hvilket skulle kunna styrkas medelst en massa intyg från alla rikets delar och hvarom de fleste af Riksdagens män sjelfve torde hafva tillräcklig kännedom, samt enär inga tecken tyda på, att oskicket befinnes på återtåg, hemställer jag till Riksdagen,

att den genom skrifvelse till Kongl. Maj:ts tackes yrka, antingen ett uttryckligt *förbud* mot utanläsning af »utvecklingen» i fråga, eller ock annan lämplig åtgärd för att bringa till efterlefnad såväl Riksdagens som Kongl. Maj:ts uttalade åsigter och föreskrifter i ämnet.

Stockholm den 27 Januari 1881.

F. T. Borg.